

tantia, nihil habet quod ipsi opponatur; quod ipsam exigit destrui. Finis modificationum Animæ, est transitorius: finis Animæ ipsius, est permanens & æternus.

518. INST. III. Aserit divus Paulus, Deum solum esse immortalem: asserit Ecclesiastes, unum esse interitum hominum & jumentorum: ergo non ita Religioni consonum est dogma de immortalitate Animæ humanæ.

RESP. Immortalitas Animæ humanæ est dogma fundamentale, non solum Religionis christianæ, sed omnis cuiuscumque Religionis: ergo benignam essentialiter exigit explicationem, quidquid in Libris sacris posset videri fundamentali huic dogmati contrarium.

I. Deus solus est immortalis, immortalitate essentiali. Anima humana est immortalis, immortalitate beneficii, immortalitate quæ poterat ipsi concedi vel non concedi: poterat enim Deus aliam stabilire rerum ordinem, in quo Anima humana, post certam durationem, in nihilum redigeretur.

II. Unus est interitus hominis & jumentorum: quoad necessitatem moriendi, quoad dissolutionem corporis; non vero quoad sortem animæ. Nam ex multis aliis ejusdem Ecclesiastis textibus patet, subeundum esse homini post mortem divinum judicium; & animam hominis esse futuram suo corpori superstitem.

ARTICULUS TERTIUS.

ANIME HUMANÆ LIBERTAS.

Existentiam divinitatis Athæi, divinæ Providentie, Deistæ, Certitudinis & Scientiæ Sceptici, humanæ Libertatis Fatalistæ, negare aut in dubium vocare non erubuerunt. Usque adeo licuit humanæ Menti certissimis & evidenter infensam sese exhibere Veritatibus, sua impudenter abuti ratione, odiosum sublimi Philosophiz probrum philosophando inurere!

Inter acerrimos humanæ Libertatis impugnatores, sophismaticis suis eminere cavillationibus visi sunt non ita pridem Collins in Anglia, in Galia aut in Batavia Baylius.

Spectari potest humana *Libertas*, tum in sua natura, tum in suis Complementis: hinc duplex in hac questione paragraphus.

PARAGRAPHUS PRIOR.

DE NATURA HUMANÆ LIBERTATIS.

519. DEFINITIO I. *Libertas* est vera & completa potentia agendi vel non agendi, agendi hoc vel aliud, ex propria sua determinatione & electione. Dividitur *Libertas*, in *Libertatem contradictionis* & *contrarietatis*, in *Libertatem proximam* & *remotam*.

Libertas contradictionis, est vera & completa in Voluntate potentia assumendi aut non assumendi aliquam determinationem; faciendi aut non faciendi aliquam rem determinatam.

Libertas contrarietatis, est vera & completa in Voluntate potentia sese determinandi ad aliquid vel ad ejus oppositum; verbi gratia, ad actum in se bonum, vel ad actum in se malum. Homini Deo non fuit hæc *Libertas* contrarietatis ad malum.

II. *Libertas proxima* est vera & completa potentia aliquam hic & nunc determinationem assumendi; aliquid hic & nunc agendi.

Illa autem sola proxime completa est potentia, quæ instantे determinationis & actionis tempore, nullam in se rem habet, quæ per se obstet efficaciter productioni determinationis & actionis, nulla in se re caret, quæ per se sit absolute necessaria ad productionem determinationis & actionis.

Libertas remota est vera & completa potentia removendi obicem actioni oppositum, aut procurandi sibi medium ad actionem necessarium.

Sic proximam scribendi libertatem habet, qui hic & nunc nulla re caret quæ sit ad scribendum necessaria: remotam verò scribendi libertatem habet, qui hic & nunc calamo ad scribendum necessario ita caret, ut talem sibi possit ipse procurare calamum.

Sic etiam libertatem proximam habet ad actum supernaturalem, qui hic & nunc necessariis omnibus auxiliis naturalibus & supernaturalibus munitus est ad hunc actum producendum: remotam verò libertatem ad eumdem actum habet, qui hic & nunc gratia supernaturali ad hunc actum producendum necessaria ita caret, ut hanc gratiam possit ipse orando efficaciter obtinere.

ADNOTATIO. In hoc inter se differunt *Voluntarium & Liberum*; quod prius præscindat à libertate, posterius verò libertatem essentialiter importet: quod prius stare possit cum potentia merè passiva, posterius verò potentiam in se activam essentialiter supponat.

I. *Actus liber* est actus quem producit Voluntas, veram & completam habens potentiam ad ipsum vel producendum vel non producendum.

II. *Actus voluntarius* est actus quem libenter & delectabiliter producit Voluntas, vel ex libera sua electione & determinatione, vel ex irresistibili aliqua ipsius propensione qua ad illum determinatè actum impellitur & necessitatur.

Unde, omnis actus liber est semper voluntarius: quippe qui ex libera Voluntatis determinatione & electione procedit. Sed omnis actus voluntarius non est semper liber: quippe qui potest ex necessaria aliqua voluntatis impulsione oriri. Sic Beati in cœlis voluntarie, sed non libere, Deum amant: sic tener Puerulus materna voluntarie, non libere, sugit ubera.

520. DEF. II. *Necessitas* est Libertatis modo definitæ oppositum; est scilicet defectus veræ & compleæ potentie ad agendum vel non agendum, ad agendum hoc vel illud.

Duplex distinguitur necessitas, alia extrinseca, & alia intrinseca.

I. *Necessitas extrinseca* est, vel irresistibilis aliqua vis extrinseca, qua ad agendum cogitur subjectum in se reluctans ne agat; vel insuperabilis aliquis obex extrinsecus, quo invincibiliter impeditur agere Subjectum in se ad actionem determinatum. Extrinsecæ huic necessitati nomen est *coactio*, apud Philosophos.

II. *Necessitas intrinseca* est, vel quædam Voluntatis propensio ad aliquod objectum, vel quædam Voluntatis aversatio ab aliquo objecto, cui resisti non potest, ubi illa habetur; & quam non habere, penes animam non est.

521. ASSERTIO I. *Ab omni Necessitate extrinseca essentialiter immunis est humana Voluntas in actibus suis eliciti.*

DEMONST. Ut inferretur extrinseca aliqua necessitas humanae Voluntati circa suos actus elicitos, nempe circa suas *volitiones* aut *nolitiones*; oportet ut ipsa cogeretur ad agendum intrinsecè, seu ad volendum aut nolendum: at qui non potest cogi humana voluntas ad volendum aut nolendum.

Dem. min. Ut cogeretur humana Voluntas ad volendum aut nolendum; oportet ipsam velle nolendo, aut nolle volendo: quæ duæ modifications essentialiter incompatibles non possunt simul reperiri in eadem Anima circa idem objectum.

Subjacet vi extrinsecæ, seu *coactioni*, humana Voluntas, in *actibus suis imperatis*; seu in *actibus suis exterioribus*, qui ideo dicuntur *imperati*, quia ab Anima communiter imperantur; verbi gratia, in motibus pedum aut manuum. At nulli coactioni subjacet humana eadem Voluntas, in *actibus qui ab ipsa elicuntur*. Unde, si sola à coactione immunitas constitueret humanam Libertatem, in omnibus suis actibus elicitis essentialiter libera foret humana Voluntas. Q. E. D.

522. ASERTIO II. *Intrinsicæ alicui necessitati subjacet humana Voluntas in actibus suis elicitis.*

DEMONSTRATIO. Sensu experimentali edocemur humanæ Voluntati inesse propensionem necessariam ad bonum in genere, ad bonum sub sola boni ratione cognitum; inesse aversationem necessariam à malo in genere, à malo sub sola mali ratione cognito.

Quidquid appetit Anima humana, illud appetit sub ratione boni: quidquid aversatur, illud aversatur sub ratione mali. Absoluta est hæc humanæ Voluntatis necessitas; & ab intrinsicæ ipsius Animæ natura petitur.

Ex hac necessitate absoluta, quā fertur Voluntas, humana in bonum genericum, sequitur ipsam necessitatem ad bonum aliquod appetendum & prosequendum: quoties illud bonum ipso proponitur ab intellectu sine ulla mali ratione.

Hinc Beatorum in cælis necessitatur Voluntas, ad amorem Boni infiniti; quod intuitivè cognoscunt & vident. Hinc, si quando in aliquo objecto finito nihil deprendatur, nisi quod sit bonum; in illud objectum necessario propendebit & feretur humana Voluntas: ut sèpe fit in motibus nostris primo primis; qui ideo non sunt liberi, quia Ratio nis usum & sui examen objecti præcedunt. Q. E. D.

VARIÆ CIRCA LIBERTATEM HERESIS.

523. OBSERV. Variis impedita est humana Libertas erroribus, quorum præcipuus indicare necessarium censuimus.

I. Manes, ut duplex in Deo Principium, sic duplē in Homine Animam admittebat; alteram ad bonum, alteram ad malum necessitatam. Scilicet, ex duplice effectu, duplē incepit arguerat ille causam, tum in Homine, tum in Divinitate. Hinc, juxta Manicheos, nulla Deo, nulla Homini libertas.

II. Veram & completam in Homine Libertatem admi-

sit Pelagius; sed ipsam voluit ab omni gratia supernaturæ esse independentem: ita ut humanæ naturæ sufficient vires ipsius naturales, sine ullo gratiæ coelestis auxilio, ad omnia Dei præcepta observanda, ad omnem suum finem adimplendum & assequendum.

III. Voluere Calvinus & Lutherus, omnem Naturæ humanae ademptam fuisse Libertatem per peccatum Adami; & in præsenti rerum statu semper & ubique necessitatis, vel ad malum, per nostram concupiscentiam; vel ad bonum, per divinam gratiam.

IV. Censuit Jansenius Animam humanam in præsenti naturæ lapsæ & reparatæ statu, esse potentiam merè passivam, cui tamen ad bonum & ad malum insit vera Libertas: in eo consistente Libertate humana, juxta ipsum, ut possit Anima nostra voluntarie & sine coactione inclinari, vel ad bonum per coelestem gratiam, vel ad malum per terrestrem concupiscentiam; prout in ipsa prædominabitur concupiscentia aut gratia.

Verum, in hac opinione, dum nomine retinetur, re ipsa tolli funditus & everti videtur humana Libertas. Non magis libera est passiva hominis Voluntas, sub prædominante gratiæ aut concupiscentiæ influxu; quam libera est passiva ejusdem hominis Voluntas, sub prædeterminantibus & necessitantibus Calvini aut Lutheri decretis. Vel nihil nisi vanum sine re nomen est humana libertas: vel est activa aliqua electio & determinatio, cujus existentia aut non existentia sit in potestate ipsius Animæ.

PROPOSITIO FUNDAMENTALIS.

524. Inesse Homini veram & activam Libertatem edocemur, tum testimonio Sensus intimi, tum dictamine Rationis, tum communi omnium Nationum suffragio, tum solemnibus Ecclesiæ Catholice placitis & judiciis.

DEMONSTRATIO I. Humanæ Libertatis existentiam testatur & demonstrat Sensus intimus.

Tom. II.

Inest homini cuilibet intimus sui libertatis sensus; quo de sua libertate, sive in ordine physico, sive in ordine morali, non minus quam de sua existentia, sibi conscius est: ergo inest homini vera & activa libertas.

II. Humanæ Libertatis existentiam testatur & demonstrat *dictamen rationis*.

Quid enim clamat mihi imperiosa mea ratio, circa meam libertatem? Clamat fugiendum mihi esse vitium, amendam mihi & incolendam esse virtutem: clamat impossibilia & absurdia non imperari à supremo legislatore Deo, à sapientibus variarum nationum Legislatoribus.

Unde sic ratiocinior. Illusoria & inepta & absurdia foret evidenter humana omnis & divina legislatio: si non esset vera & activa libertas Homini, erga res ipsi vetitas aut imperatas; si ad unum determinatè necessitaretur homo, ad virtutem aut ad vitium, per suam naturam aut per aliquid in sua natura receptum. Atqui illusoria & inepta & absurdia non est evidenter humana omnis & divina legislatio: ergo inest homini vera & activa libertas.

III. Humanæ Libertatis existentiam testatur & demonstrat *commune omnium Nationum suffragium*.

Communi enim & unanimi hominum consensu judicatur ubique terrarum laudem mereri, qui rectè agit; vituperium mereri, qui male agit: ergo ubique terrarum communi omnium Nationum suffragio judicatur, inesse homini veram & activam libertatem recte aut pravè agendi: ergo inest homini vera & activa libertas.

IV. Humanæ Libertatis existentiam testantur & demonstrant *solemnia Ecclesiæ Catholicæ judicia*.

Liberum Hominis Arbitrium ubique supponit Hebraica & Christiana Religio, tanquam fundamentalis rationis simul & revelationis dogma: quod dogma non semel à perversa irreligiosorum quorundam Novatorum absurditate vindicavit solemne infallibilis Ecclesiæ judicium (220 & 251).

Sic in irreligiosos humanæ Libertatis impugnatores surrexit Ecclesia congregata, dupli hoc Concilii Tridenti-

nī iudicio dogmatico: (Si quis dixerit Liberum hominis Arbitrium, à Deo motum & excitatum, non posse consentire vel dissentire, si velit; anathema sit. Si quis dixerit Dei Præcepta homini etiam justificato esse ad observandum impossibilia: anathema sit).

Sic in irreligiosos eosdem aut alios humanæ Libertatis impugnatores insurrexit Ecclesia dispersa; dum hanc ipsorum propositionem damnavit tanquam hereticam: (ad merendum & demerendum, in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione).

Ergo, tum sensu intimo, tum rationis dictamine, tum communis omnium Nationum consensu, tum solemnibus Ecclesiæ catholicae judiciis, constat inesse homini veram & activam Libertatem. Q. E. D.

OBJECTIONES SOLVENDÆ.

525. OBJECTIO I. Humanæ Voluntati nulla esse potest optio inter bona ipsi proposita: ergo nulla esse potest vera & activa libertas. Probo ant. Bona quæ humanæ voluntati sese offerunt, vel sunt æqualia, vel sunt inæqualia: at qui neque inter bona æqualia, neque inter bona inæqualia, esse potest optio humanæ voluntati: ergo humanæ voluntati nulla esse potest optio inter bona ipsi proposita Probo min.

I. Si oblata humanæ Voluntati bona sunt inter se æqualia: neutrum potest alteri præferri, neutrum præ alio potest eligi; ergo *defectus melioritatis* in utroque bono, importabit defectum facultatis electivæ in humana voluntate.

II. Si oblata humanæ voluntati bona sunt inter se inæqualia; majus bonum necessariò assumetur, & minori præferetur: nam humana voluntas, quæ appetit necessario quod sibi est melius. Ergo *ratio melioritatis* in alterutro bono, importabit defectum facultatis electivæ in humana voluntate.

*

RESPONSO. Nego ant. Ad probationem, concessa maiore, nego utramque minoris partem.
Defectus melioritatis in utroque bono, facit ut Voluntas non possit unum preferre alteri, in unum passim propendere magis quam in alterum: sed non impedit ne Voluntas per suam vim activam possit sese liberè determinare ad unum assumendum, ad alterum relinquendum. *Ratio melioritatis* in alterato bono, non admitto bono meliori suam boni rationem; non admit humana Voluntativim illam activam, qua suas ex penu suo determinationes assumit.

I. Humana Voluntas non potest ferri in aliquid objectum, nisi sit in illo objecto aliqua boni ratio: sed vel minima mali ratio sufficit, ut possit humana voluntas ab illo objecto abstinere. Unde, bonum vel levissimum est sufficiens ut possit ad se alicere humanam Voluntatem; & bonum etiam maximum, nisi sit infinitum & intuitive cognitum, humanam Voluntatem ad se non allicit necessario & irresistibiliter.

II. Si Voluntas humana esset *potentia mere passiva*, ut à recentibus quibusdam Philosophis falsò simul & absurdè somniatum est: inter bona æqualia necessario staret immota; inter bona inæqualia, necessario ferretur in majus bonum: quod utrumque sensu nostro experimentali manifestè falso esse demonstratur.

Inter bona æqualia, verbi gratia, inter nummum unum aureum & alterum nummum aureum similem, datur optio, datur electio: quia sub æquali sua ad utrumque propensione, retinet humana Voluntas vim suam activam, qua sese determinet ad unum appendendum, altero relicto.

Inter bona inæqualia ejusdem speciei, verbi gratia, inter nummum aureum simplicem & nummum aureum duplum, datur optio, datur electio: quia potest Anima humana, per suam determinationem activam, vel velle hinc & nunc majus bonum; vel velle hic & nunc majore illo bono carere, minore contenta.

Inter bona inæqualia diversæ speciei, verbi gratia, inter felicitatem præsentem & felicitatem æternam, datur optio, detur electio: quia potest appeti & assumi felicitas præsens, propter bonum suæ præsentiae, & respici felicitas æterna, propter malum suæ dilationis.

526 ADNOTATIO. Omni bono ab humana Voluntate appetibili sua sunt *motiva attrahentia*, sua sunt *motiva retrahentia*. Verbi gratia,

I. Præsenti boni alicujus naturalis possessioni motiva attrahentia sunt, præsens & sensibilis beatitudo ab illo enascitura; motiva retrahentia sunt, defectus plenitudinis & stabilitatis in enascitura inde beatitudine.

II. Futuræ boni in cœlis infiniti possessioni motiva attrahentia sunt, plena & stabilis beatitudo quæ inde scaturiet in æternum; motiva retrahentia sunt, quod infiniti illius boni possessio, nec præsens sit, nec sensibilis.

Hinc, admista semper boni & mali aliqua ratio, in omni objecto ab humana Voluntate appetibili: hinc, in illo quocumque objecto, aliqua ratio, aliquid motivum; cur illud appetat aut illud aversetur, pro libero suo arbitrio, humana Voluntas.

527. QM. II. Liber non est humanus Intellectus in suis cognitionibus: ergo neque libera est humana Voluntas in suis volitionibus, in suis determinationibus. Prob. consequentia. Suam ab intellectu libertatem desumit voluntas: ergo si liber non est intellectus, neque libera est voluntas. Prob. ant. Judicium intellectus, voluntati Bonum aliquod proponens, constituit libertatem: ergo suam ab intellectu libertatem desumit voluntas.

RESR. Omissò ant., quod negari aut distingui posset, nego cons. In suis quibusdam cognitionibus liber est humanus Intellectus; in iis scilicet quas studio comparari aut meditatione intropisci jubet humana voluntas, & quæ sæpe in ipsis determinationes maxime influunt. Ad probat.

dist. ant. Suam ab intellectu libertatem desumit voluntas; id est, voluntas sine intellectu non foret libera, conc. ant.: id est, nulla alia est voluntati libertas, quam libertas intellectus, nego ant. & cons.

Ad tertium, dist. ant. Judicium intellectus, voluntati bonum aliquod proponens, constituit libertatem, per modum prærequisiti necessarii, conc. ant. per modum constitutivi essentialis & intrinseci, nego ant. & cons. Sine lumine, non videret oculus: nec inde sequitur quod lumen constitutum facultatem in nobis visivam.

Ut vim suam electivam liberè exerceat Voluntas, prærequiritur ut ipsi proponantur *ab intellectu*, tum rationes boni, tum rationes mali, que sunt in objecto ipsius optioni & electioni exposito. Quibus præpositis, nondum existit ejus determinatio: potest enim voluntas, sub inspectione illarum boni & mali rationum, pro suo arbitrio & ex libera sua & activa determinatione, vel prosequi illud objectum, vel ab illo objecto abstinere.

528. INST. Prævio Intellectus judicio necessitatur determinatio voluntatis: ergo Voluntati nulla est libertas in suis determinationibus. Probo ant. Prævium intellectus judicium est semper & necessariò *judicium per se practicum*; seu *judicium per se* cum practica voluntatis determinatione necessariò connexum: ergo prævio intellectus judicio necessitatur determinatio voluntatis. Patebit ant, ex simplici observatione rerum quæ in nobis peraguntur; ubi aliquam liberè determinationem videmur nobis assumere. Nam, ideo tali animæ nostræ propensioni hic & nunc cedimus; quia *judicamus esse* cedendum: ideo tali animæ nostræ propensioni resistimus, quia *judicamus esse* resistendum.

RESP. Nego ant. Ad probat, nego ant. Prævium Intellectus judicium non fit practicum, nisi per liberam voluntatis determinationem.

Ad tertium, nego ant. Ex simplici observatione rerum quæ in nobis peraguntur, ubi liberam aliquam deter-

minationem assumimus, patebit contrarium: patebit scilicet non ideo nos alicui animæ nostræ propensioni cedere aut resistere, quia *judicamus esse* cedendum aut resistendum; sed quia per determinationem activam, à nostra voluntate liberè emanantem, *volumus* tali propensioni cedere aut resistere.

I. Suam exerceat libertatem, qui vitiosæ alicui cupiditati resistit: dum sese determinat ex motivis à ratione & à religione desumptis; dum virtutem inter & vitium positus, expensis utriusque motivis atrahentibus & retrahentibus, erumpit in priorem, declinat à posteriore.

II. Suam exerceat libertatem, qui vitiosæ alicui cupiditati cedit: dum sese determinat ex motivis à ratione & à religione reprobatis; dum meliora videns & probans, frustra reclamante conscientia, deteriora sequitur, eligens vitium, respuens virtutem.

III. Suam libertatem exerceat, qui agit sub instigatione; non exerceat, qui agit sub coactione: actio prioris est libera; nou libera est actio posterioris. Ratio disparitatis est: quia à voluntate & determinatione prioris, pendet existentia actionis; dum à voluntate & determinatione posterioris, nullatenus pendet actionis existentia.

529. OBJ. III. Intrinsecam aliquam humanæ Voluntati attribuere energiam, vi cuius suas ex semetipsa deponat determinationes, est contradicere divo Augustino sententi ipam esse potentiam merè passivam, majori suæ ad bonum propensioni ubique cedentem: ergo, ab humana voluntate amandanda est fabulosa hæc energia. Patet ant. ex celebri illo Augustini textu, lippis & tonsoribus noto: *quod magis nos delectat, secundum id operemur necesse est.*

RESP. Nego ant. Ad probat, dist. ant. Quod magis nos delectat, delectatione indeliberata, secundum id operemur necesse est, conc ant: quod magis nos delectat, delectatione deliberata, secundum id operemur necesse est, nego ant, & cons.

I. Sensu experimentali edocemur nostram Voluntatem non semper obsequi majori suæ delectationi, majori suæ ad varia objecta propensioni. Nec alium experimentalem ipsi Augustino fuisse sensum demonstrat alius iste celeber Tex-tus, ex primo ipsius Confessionum libro desumptus: *non faciebam id quod incomparabili effectu mihi magis placebat.* Ergo non significat prior ille Augustini textus, hominem semper necessitari ad agendum juxta majorem suam delectationem, juxta majorem suam ad varia objecta propensionem: alioquin, & sibi, & sensui nostro intimo, & manifesto rationis dictamini, & communis omnium nationum suffragio, & solemnibus Ecclesiæ catholice placitis, contradiceret Augustinus. (522).

II. Quis sit verus & legitimus æquivoco huic & obscuro textui sensus, definire & determinare non erit forsitan facile. Inter varias ipsius interpretationes, una & sola nobis illa sapit, quam præ se fert allata modò distinctio. Scilicet, experimentali sensu admonemur & edocemur inesse Animæ nostræ & motus *indeliberatos* & *matus deliberatos*. Prioribus influxus est necessitans: posterioribus influxus resistibilis. Merè passiva est Voluntas humana relatè ad priores: partim passiva & partim activa est relatè ad posteriores; quorum existentiam forte non potest impedire, sed quibus potest assensum dare aut denegare ex propria & activa sua determinatione.

530. ADNOT. Si qui fortè objicerentur alii textus, ex Scriptura sacra aut ex sanctis Patribus desumpti, quibus videatur attribui fatalis aliqua humanæ Voluntati necessitas: poterunt illi textus, vel profundiori Theologiz relinqui expendendi & explicandi; vel generalem obtinere solutionem à simplici Philosophia, ubi attendetur & observabitur in illis semper agi: vel de *necessitate illa generali*, qua in bonum quatenus bonum propendimus; qua à malo aversamur: vel de *necessitate gratiæ supernaturalis*; sine qua impossibile est ut, in hoc naturæ per peccatum originale corruptæ, & debilitate statu, omnia Dei præcepta obser-

vens; sine qua nihil prorsus in ordine supernaturali possumus: vel de *necessitate aliqua morali*; qua nihil aliud est quam magna quedam vincenda difficultas; vel de *defectu libertatis proximæ*; qui veram & propriæ dictam necessitatem non inducit, ubi conjungitur cum existentia libertatis remotæ. (517).

PARAGRAPHUS POSTERIOR.

DE COMPLEMENTIS HUMANÆ LIBERTATIS.

531. OBSERV. Humanæ complementa Libertatis vocamus, naturalia quedam aut supernaturalia auxilia, sine quibus existere non potest in homine realis illa & completa agendi potentia, qua humanam essentialiter constituit libertatem.

I. Ut homo possit agere in ordine supernaturali, indiget aliquo auxilio supernaturali, quo elevetur ad actionem supernaturalem producendam. (354)

Auxilium illud homini necessarium est *gratia supernaturalis*: nempe, supernaturalis aliqua in Intellectu irradatio, & supernaturalis aliqua in Voluntate motio. Circa necessitatem prioris istius complementi, seu circa necessitatem gratiæ supernaturalis ad agendum in ordine supernaturali, nulla est inter philosophos Catolicos controversia.

II. Ut homo possit operari, sive in ordine naturali, sive in ordine supernaturali, dupli indiget ex parte Dei concursu, juxta communem Philosophorum sententiam; nempe, concursu Dei mediato & concursu Dei immediato; de quibus paucis agimus.

CONCURSUS DEI MEDIATUS ET IMMEDIATUS.

532. DEFINITIO I. *Mediatus Dei Concursus*, est id omne quod activam creaturæ cujusvis potentiam reddit plenè & proximè capacem operandi, antequam ipsa fiat agens.

I. Mediatus ille Dei concursus, in *actionibus creature naturalibus*, nihil aliud est quam *conservatio potentiarum* & na-Tom. II.

turalium ipsius virium. Nam, præcisè posita tali conservatio-
ne: concipitur Deus mediatè concurrere & influere in om-
nes suæ creaturæ operationes.

II. Mediatus ille Dei concursus, in actionibus creaturæ
supernaturalibus, exigit & includit ex parte Dei, præter
conservationem potentia naturalis, concessionem auxiliorum
omnium supernaturalium, quibus indiget potentia naturalis ad
operationem supernaturalem producendam. Concessio hæc
supponit & importat necessario aliquod in Deo decretum,
de dandis potentia naturali talibus auxiliis. Indifferens
sit an prædeterminans illud Dei decretum, illa Dei Volun-
tas; superius expendimus. (475 & 478).

533. DEFINITIO II. *Immediatus Dei Concursus*, est imme-
diatus aliquis Dei influxus in ipsam creaturæ suæ opera-
tionem; ita ut quam producit actionem creatura, sive bo-
nam, sive malam, eamdem producat indivisibiliter cum
creatura ipsem Deus.

I. *Mediatum Dei concursum* admittunt omnes unanimi
consensu Philosophi: quia evidens est non posse Creatu-
ram erumpere in actionem; nisi det & conservet ipsi Crea-
tor, quidquid est ad actionem necessarium.

II. *Immediatum Dei Concursum*, ad omnes & singulos
Creaturæ actus, admittunt plerique Philosophi, tanquam
necessarium; rejiciunt nonnulli alii cum Durando Domini-
nico Philosophi, tanquam inutilem.

Clamitant Concursus immediati propugnatores,
summam à Deo dependentiam esse Creaturæ attribuendam;
nec stare posse summam hanc Creaturæ dependentiam à
Deo, nisi indesinenter pendeat à Deo Creatura, tum in
existendo, tum in agendo.

Respondent Concursus immediati impugnatores,
summam à Deo dependentiam attribui Creaturæ, per solam
Concursus mediati necessitatem à se admissam; summa-
que & plenam à Deo dependentiam indesinenter inesse
Creaturæ tum in existendo, tum in agendo, hoc ipso quod
nullum sit instans in quo non possit Deus ipsi adimere
cum existentia actionem.

ARTICULUS QUARTUS.

ANIMÆ HUMANÆ FACULTATES NATURALES.

534. DEFINITIO. Nomine *Facultatis naturalis*, intelligi-
mus in Anima humana, potentiam aliud agendi aut ali-
quid in se recipiendi.

Verbi gratia, inest Animæ humanæ potentia cog-
noscendi verum, discernendi verum à falso: ecce tibi *in-
tellectivam ipsius Facultatem*. Similiter, inest Animæ huma-
næ potentia appetendi bonum, aversandi malum: ecce ti-
bi *affectivam ipsius Facultatem*; & sic de ceteris.

Activæ an passivæ sint illæ facultates Animæ hu-
manæ, inferius expendemus.

ILLARUM FACULTATUM IDENTITAS.

535. ASSERTIO. *Anima humana est substantia in se simplex,*
quaे à suis realiter Facultatibus non distinguitur; & *cujus va-
riæ Facultates inter se realiter non distinguntur.*

DEMONSTRATIO. Sensu experimentali admonemur &
edocemur inesse Animæ nostræ varias facultates, verbi gra-
tia, facultatem intelligendi, facultatem sentiendi, faculta-
tem judicandi, facultatem recordandi præterita, faculta-
tem imaginandi nova, & sic de reliquis. Unde, inter va-
rias illas Animæ nostræ facultates datur manifestè, vel dis-
tinctio realis, vel distinctio rationis. (330 & 335)

Philosophicis speculationibus evidenter constat &
demonstratur Animam nostram esse substantiam in se sim-
plicem, à qua essentialiter excludatur omnis compositio
naturalium aut partium inter se realiter distinctarum. (497).
Unde, inter varias illas Animæ nostræ facultates existere
sola potest distinctio rationis, quæ nullam omnino rerum al-
teritatem importat. Q. E. D.